

Hlas farnosti

ročník
XXXIII.
č. 28
12. 7. 2026

Informačný týždenník Rímskokatolíckej cirkvi, Farnosti Banská Bystrica – mesto

Panna Mária Karmelská - Škapuliarska

V tento štvrtok, 16. júla je v katolíckom kalendári spomienka Preblahoslavenej Panny Márie Karmelskej. Toto pomenovanie sa vzťahuje na pohorie Karmel v Izraeli a na rehoľu karmelitánov. Hebrejské slovo „karmel“ znamená záhrada alebo sad. Vrchy Karmelu ho pripomínajú, keď sa na krátky čas v roku pokrývajú zeleňou. V Biblii je pohorie symbolom krásy a kypiaceho života.

Najznámejšou udalosťou, ktorá sa k tomuto miestu v Biblii viaže, je zápas o vieru Izraela v dobe proroka Eliáša (9. storočie pred Kristom). Charakter pohoria poskytoval dobré podmienky na život v ústraní.

V kresťanskej epoche sa na hore Karmel už od 6. storočia zdržiavali pustovníci. Dejiny karmelitánskeho škapuliara sa však začínajú až v 12. stor. Po prechodnom oslobodení Svätej zeme križiakmi sa vytvorila okolo r. 1155 na Karmeli väčšia mníšska komunita z pútnikov a niektorých križiakov. Zakladateľ karmelitánov sv. Bertold sa v roku 1185 usadil so svojimi desiatimi spoločníkmi v jaskyni proroka Eliáša na hore Karmel a žil tam ako pustovník. On i jeho nasledovníci žili ako duchovní synovia proroka Eliáša a prezývali sa bratmi Najsvätejšej Panny Márie z hory Karmel. Jeruzalemský latinský patriarcha im niekedy v rokoch 1206-1214 zostavil stanovy, ktoré v r. 1226 schválil pápež Honorius III. Prví karmelitáni tvorili vo Svätej zemi komunitu, no žili ako pustovníci v oddelených celách, kde sa venovali modlitbe a práci. Stretali sa v oratóriu iba na spoločnú modlitbu a bohoslužbu. Žili v mlčaní, pôste a konali tvrdé skutky pokánia. Zvlášť si uctievali Pannu Máriu. Ale už o niekoľko desaťročí im hrozil zánik, keď ich v polovici 13. storočia tlak moslimov donútil presídlieť sa do Európy.

Podľa tradície sa vtedajšiemu generálnemu predstavenému Šimonovi Stockovi, ktorý keď spozoroval nebezpečenstvo hroziace rádu, prosil Najsvätejšiu Pannu o pomoc. V noci z 15. na 16.7.1251 uzrel Najsvätejšiu Pannu Máriu v sprievode anjelov, Panna Mária mu podala škapuliar hnedej farby. Vtedy počul tieto Máriine slová: „Prijmi, najmilší synu, škapuliar tvojho rádu ako znak môjho bratstva, výsadu pre teba a všetkých karmelitánov. Kto v ňom zomrie, nebude trpieť vo večnom ohni. Je to znak spásy, záchrana v nebezpečenstvách, znamenie pokoja a večného záväzku.“ Panna Mária mu teda venovala škapuliar na znak svojej ochrany a pomoci. Preto sa Karmelská Panna Mária nazýva aj Škapuliarska. Svätý Šimon Stock po tomto zjavení založil Bratstvo nerehoľných členov, cez ktorých šíril úctu k Panne Márii Karmelskej a k svätému škapuliaru po celom svete. Kvôli prenasledovaniu sa v 13. stor. rozhodli presídlieť do Európy. Odplávali na Cyprus, Sicíliu, do Francúzska a Anglicka. Tam sa prispôbili západokresťanskému typu kláštorých mníchov v žobravých rádoch.

Začiatkom 14. storočia sa Najsvätejšia Panna Mária ukázala pápežovi Jánovi XXII. a odporúčala mimoriadnu starostlivosť o "jej karmelitánsky rád". Sľúbila hojné milosti a spásu tým, čo patria do rádu a verne zachovávajú svoje sľuby. Podobne aj tým, čo patria do Bratstva sv. škapuliara, zachovávajú cnosť čistoty podľa stavu a modlia sa za Cirkev. Nakoniec sľúbila všetkým mimoriadnu milosť, známu pod názvom "sobotná výsada": "Ja, ich Matka, ich v prvú sobotu po smrti vyslobodím z očistca a zavediem na horu večného života." Pápež Ján XXII. potom v roku 1322 vydal bulu "Sacratissimo uti culmine", ktorou potvrdil spomenutý druhý prísľub sobotnej výsady. Neskôr pápeži dovolili sláviť sviatok v niektorých katolíckych krajinách.

Najvýznamnejším dňom rehole je 16.7.1726, keď sa spomienka Preblahoslavenej Panny Márie začala sláviť aj v rímskom kalendári. Napokon 24.9.1726 pápež Benedikt XIII. rozšíril toto dovolenie na celú Cirkev. S nosením plátenných škapuliarov sú spojené viaceré prisľúbenia a milosti. Veriaci ich používajú dodnes.

Škapuliar, z latinského slova scapula – lopatka, označuje pôvodne časť odevu. Je to pás látky (okolo 40 cm široký s otvorom pre krk a hlavu), ktorý splyva z pliec vpredu i vzadu. Je bežnou súčasťou rehoľného oblečenia nielen u karmelitánov. To je riadny, veľký škapuliar.

Menší alebo stredný škapuliar nosia členovia tretieho rádu patričnej rehole. Ten pozostáva z dvoch štvorcových kusov látky (vo farbe rehoľného škapuliara) spojených dvoma stuhami na okrajoch tak, aby sa dal prevesiť cez hlavu, pričom jeden kus látky je na prsiach a druhý na chrbte. Tretí, malý škapuliar, pozostáva z dvoch malých štvorčekov takej istej látky (spojených tenkými stužkami alebo šnúrkami) a je určený pre nečlenov rehole. Prijímajú ho pri osobitnom zasväcujúcom obrade a nosia ho pod svojim normálnym oblekom.

Apoštolská stolica zaradila škapuliar medzi sväteniny. Svojou mocou potvrdila výsady škapuliara, opierajúc ich účinnosť o modlitby celej Cirkvi. Uvedomovala si, že vytrvalé nosenie tohto znaku osobitného zasvätenia stále pripomína veriacemu plnenie kresťanských povinností a robí ho účastným na duchovných dobrodeniach karmelitánskej alebo inej rehole. Okrem toho druhý uvedený prísľub sa viazal na podmienky vedúce k väčšej kresťanskej dokonalosti: na čistotu života primeranú svojmu stavu a na dennú modlitbu tzv. malých hodín k Panne Márii. Toto recitovanie mariánskeho breviára môže splnomocnený kňaz (príp. spovedník) zameniť za inú modlitbu alebo za pôst či iný druh sebazaprenia podľa možností toho-ktorého jedinca. Škapuliar sa popri ruženci stal jednou zo základných mariánskych pobožností.

V súčasnosti je pobožnosť k sv. škapuliaru známa nielen v Európe, ale na celom svete. Treba pripomenúť, že pápež sv. Ján Pavol II. nosil posvätný škapuliar od detstva. Keďže nepretržité nosenie plátenného škapuliara sa vo viacerých povolaniach (baníci, hutníci, vojaci...) stretalo s vážnymi ťažkosťami, pápež sv. Pius X. dovoľil (16.12. 1910) namiesto plátenného škapuliara nosiť škapuliarsky medailónik. Ten má na jednej strane obraz Božského Srdca a na druhej obraz Panny Márie.

Malý škapuliar sa stal taký populárny, že okrem karmelitánskeho vznikli aj škapuliare iných rehoľných spoločností a bratstiev (napr. trinitárov, servítov, františkánov, lazaristov a i.). Prakticky škapuliar pozostáva z dvoch malých kúskov látky, spojených dvoma stužkami. Obvykle je na nich znázornené videnie Panny Márie Karmelskej a obraz Panny Márie s Ježiškom. Škapuliar sa prijíma zvláštnym obradom len raz a odovzdáva ho kňaz, diakon, alebo iná poverená osoba. Plátenný škapuliar môže nahrádzať medailón, na ktorom je vyobrazené Srdce Ježišovo a obraz Panny Márie Karmelskej. Každý, kto nosí škapuliar, zaväzuje sa žiť podľa evanjelia.

Pri príležitosti tejto spomienky sa konajú na viacerých miestach mariánske púte. Na Slovensku sú najznámejšie pútnické miesta Preblahoslavenej Panny Márie Škapuliarskej napríklad v Topolčiankach, Gaboltove, Domaniži, Stropkove, Trstenej či Bôrke.

(www.tkkbs.sk)

OZNAMY NA PÄTNÁSTU NEDEĽU V CEZROČNOM OBDOBÍ

15. 7.	Streda	Sv. Bonaventúra ,biskup a učiteľ Cirkvi, spomienka
16. 7.	Štvrtok	Preblahoslavená Panna Mária Karmelská, ľubovoľná spomienka
17. 7.	Piatok	Sv. Andrej Svorad a Beňadik, pustovníci, spomienka
19. 7.	Nedeľa	ŠESTNÁSTA NEDEĽA V CEZROČNOM OBDOBÍ

Ostatné dni sú férie Cezročného obdobia.

- Letné mesiace sú aj pre kňazov potrebným časom čerpania dovoleníek.** Z tohto dôvodu nebudeme v nasledujúcich týždňoch vždy prítomní vo farnosti v plnom počte. Môže sa tak stať, že počas svätých omší nebude mať kto spovedať. Možnosť prijatia svätej spovede vám ponúkame najmä v čase od 16.00 do 16.25 hod. Môže sa tiež stať, že pri niektorých nedeľných svätých omšiach nebude v našich možnostiach zabezpečiť spovednú službu. Prosíme vás v tejto veci o zhovievavosť a vopred vám ďakujeme za pochopenie.
- Počas letných prázdnin bude kostol otvorený pre verejnosť v pracovných dňoch poobede** od poludňajšej do večernej svätej omše.

Úradné hodiny farskej kancelárie: <u>Pondelok, Streda, Piatok:</u> 9.00 – 11.45 h. <u>Utorok, Štvrtok, Piatok:</u> 17.15 – 18.00 h.	tel.: 048 / 412 45 31 mobil: 0911 880 298 web: www.bb mesto.fara.sk e-mail: fara.bb.mesto@gmail.com	Elektronický zvonček:
© Vydáva Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Banská Bystrica – mesto, Námestie Štefana Moysesu I, 974 01 Banská Bystrica Ako týždenník distribuovaný bezplatne. Uzávierka v piatok o 9.00 hod. Reg. č. OMT-OÚ 3/94. Náklad 320 ks.		